

UIT DE LITERATUUR

Gerard Willemsen & Fred Spoor

BENTON, MICHAEL J., 1988. The phylogeny and Classification of the Tetrapods. Volume 2. Mammals. The Systematics Association Special Volume 35B. Clarendon Press, Oxford. 329 pag., gebonden hardcover, 16x24 cm. ISBN 0 19 857712 5. Prijs £ 45.

Dit boek over systematiek is één deel van twee (het andere gaat over amfibieën, reptielen en vogels) en beide delen samen vormen de proceedings van een in 1987 in Londen gehouden symposium. Aan het deel over zoogdieren is door een negentiental auteurs van naam meegewerkt. Het boek is een werk over systematiek phylogenie boven genus-niveau. In alle hoofdstukken komen cladistische analyses van de betreffende groepen uitgebreid aan de orde, waarbij talloze kenmerken de revue passeren en vaak meerdere mogelijke cladogrammen besproken worden. De cladistische benaderingswijze voert in dit boek wel de boventoon.

Het boek opent met een overzicht over de systematiek van de Synapsida, weliswaar reptielen maar van belang als vooroudergroep van de zoogdieren. Het probleem van welke groep nu de zoogdieren het naast staat komt uitgebreid aan de orde. Het vervolgt met een kort hoofdstuk over mesozoïsche zoogdieren en het ontstaan van de Theria. Novacek, Wyss en McKenna gaan uitgebreid in op de systematiek van de Eutheria op orde-niveau, waarbij allerlei oudere en nieuwere opvattingen behandeld worden. Over de plaats van sommige groepen, zoals de Edentata, blijkt nogal verschil van mening te bestaan. De incompleetheid van de gegevens speelt natuurlijk een belangrijke rol. Een ander probleem is, dat biochemische data voor een deel op andere verwantschappen wijzen dan morfologische gegevens.

Dan volgt een aantal hoofdstukken over de phylogenie en systematiek van verschillende ordes en hogere groepen. Achtereenvolgens de carnivoren, de insectivoren, de primaten, de knaagdieren, de hoefdieren in het algemeen en de evenhoevigen, de ruminanten en de olifanten en verwanten. Auteurs van verschillende bijdragen zijn het niet eens over

de waarde van de Ungulata als groep. Door sommigen wordt deze clade verdedigd (Prothero *et al.*), terwijl anderen (Novacek *et al.*) de waarde ervan betwijfelen. Ook over de afgrenzing van de Ruminantia presenteren verschillende auteurs uiteenlopende visies.

Het boek zal voor veel systematici en paleontologen bijzonder de moeite waard zijn. Het bevat enorm veel gegevens en vormt een prima naslagwerk. Het is niet het eenvoudigste boek, en de niet-professionele beoefenaar van de zoogdierpaleontologie doet er goed aan eerst eens te kijken of dit boek niet wat te ver voert alvorens het te bestellen. Maar nogmaals, wie een dergelijke samenbundeling van gegevens kan gebruiken moet aanschaf beslist overwegen.

G.W.

TATTERSALL, I., E. DELSON en J. VAN COUVERING (red.), 1988: Encyclopedia of human evolution and prehistory. Garland Publishing, New York. 603 pp., geill., ISBN 0-8240-9375-5, prijs f 183.90

Een van de aardigste boeken op het gebied van de evolutie van de mens (de paleoantropologie) van de afgelopen tien jaar is opmerkelijk genoeg een Nederlands boek. Opmerkelijk omdat in Nederland de paleoantropologie geen echt bloeiende onderzoekstak is. De relatief goedkope Natuur en Techniek uitgave "De Evolutie van de Mens" (Centrale Uitgeverij, Maastricht, 1981) is geschreven door de betrokken onderzoekers en geïllustreerd met vele kleurenfoto's van de originele fossielen. Er is nooit een vertaalde versie uitgegeven in het buitenland, hoewel daar zeker een markt voor zou zijn geweest. Dit gat in de engelstalige markt voor paleoantropologische boeken wordt sinds enige tijd gevuld door de vorig jaar verschenen "Encyclopedia of Human Evolution and Prehistory". Dit boek behandelt meer dan 1200 alfabetisch geordende trefwoorden en geeft daarnaast een kort overzicht van de huidige

denkbeelden over de evolutie van de mens, de classificatie van de primaten en de geologische tijdschaal. De trefwoorden van "Abbevillian" (een typering van stenen werktuigen) tot "Zuttiyeh" (een vindplaats in Israël) worden beschreven door veertig specialisten, onder redactie van Ian Tattersall, Eric Delson en John Van Couvering van het American Museum of Natural History. Voorin het boek zijn de trefwoorden gerangschikt naar onderwerp binnen de paleoantropologie, geologie en archeologie, wat het opzoeken vergemakkelijkt. De tekst is geïllustreerd met veel zwart/wit foto's en tekeningen. Kleur was natuurlijk aardiger geweest maar dat had de aanschafprijs aanzienlijk doen stijgen. Helaas hebben de samenstellers bij het afbeelden van de fossielen vrij vaak de makkelijke weg genomen door een foto van een afgietsel of een tekening te gebruiken. De tekst bevat veel informatie die niet eerder op een dergelijke overzichtelijke manier op een rijtje is gezet. Zo worden bij de verschillende fossiele mensachtige soorten (b.v. *Homo erectus* en *Australopithecus africanus*) de typerende anatomische kenmerken ge-

ven. Veel randgebieden zoals "forensic anthropology" (wetenschap die zich bezighoudt met de identificatie van menselijke resten en het bepalen van de doodsoorzaak) worden eveneens besproken. Vreemd genoeg wordt er niets geschreven over de principes van de functionele morfologie, de onderzoekstak die de relatie tussen de vorm, van bijvoorbeeld een bot, en de functie van het lichaamsdeel bestudeert. De functionele morfologie is van groot belang voor het onderzoek van menselijke fossielen omdat hiermee aan de hand van de botten iets gezegd kan worden over b.v. de manier van lopen of kauwen van onze voorouders. Deze encyclopedie is als naslagwerk zowel geschikt voor de gevorderde amateur als voor de wetenschapper. Het boek is niet echt goedkoop maar men koopt dan ook 603 bladzijden met zinvolle informatie, gedrukt op zuurvrij papier met een gegarandeerde levensduur van 250 jaar. Voor iedereen die meer wil weten over de evolutie van de mens dan alleen de romantische verhalen over het vinden van de fossielen is deze encyclopedie een aanwinst voor de boekenkast.

F.S.

Rectificatie: De in de recentie van "Bones of Contention" van R. Lewin genoemde prijs (Cranium 6(1):57) is f 28.15 en niet £ 28.15.